

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 сант.

Директор А. ЈОВАНОВИЋ

БРОЈ 10 сант.

ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

Месечно 3 франка тромесечно 9 франка,
годишње 36 франка

ЦЕЛА ОГЛАСИМА:

Ситна огласи 0.20 фран. од петитног реда, већи
огласи по погодби. Новци се полаже државним
комесарима и дипломатским заступништвима.

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

Пошту слати преко Краљ. Срп. Ген. Консулата
у Солуну

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан редакције 29 rue Ptoloméon 29 Salonique

Поједини бројеви се могу добити у Солуну код а-
генције „Друштва грчке штампе“ ул. Булгарохтоњу
бр. 5, близу главне поште.

СВРШЕТАК РАТА?

Кад су енглески државници у августу 1914. год. објавили, да рат може да траје и дуже од године дана, нас је Србе ухватила тролетница. Ко ће да издржи то? питао се сваки од нас, знајући наша средства и потребе једне земљорадничке земље, која је пре непуно годину дана завршила једногодишње ратовање. Још се нисмо били повратили, кад друга серија енглеских државника изјави, да је Енглеска готова да ратује и пет па и двадесет година, само да сабије Немачкој рогове у главу. Ово нам је већ изгледало као неслана шала; али смо у дну душе осећали, да може да буде и мало истине у овоме.

После неколико месеца ратовања, — а пошто је рат већ добио тип рововске борбе, — сложили су се наши савезници да воде »рат исцрпљења«, па ма колико он трајао, знајући да Немачка са својим савезницима ограђена од светског тржишта, којим наши савезници неограничено располажу, мора да се а раније или доцније исцрпи у тој мери, да у решавајућој битци мора да изгуби.

И тако су почели да пролазе дан, месеци, па чак и године! Сложили смо се сви у томе, да ово треба да буде последњи рат у Европи, а да би се то остварило, Немачка мора бити побеђена, а да би била сигурно побеђена, морамо чекати, ништа много не ризикувати.

Иницијатива је на бојном пољу остављена Немачкој. У ранијим ратовима, много мањих обима и са много несавршенијим техничким средствима, имати иницијативу на бојном пољу значило је имати једно преимућство. Али данас, где се борбе воде на једној, многобројним рововима притврђеној линији од много хиљада километара, иницијатива не значи преимућство, већ чисту штету; јер ко сад напада, тај подноси веће губитке, пошто је цео фронт једнако утврђен и једнаком се снагом брани.

Иницијатива кошта Немачку данас скоро 3,000.000 људи; тамањ толико, колико је било становника у старим границама

Србије.

Али што је најгоре, Немачка притиснута блокадом, исцрпљујући средства спремна пре овога рата и гледајући, како је противник из дана у дан све силнији не сме да чека, мора да жури са решавајућом битком.

Двогодишња пишања на свима фронтима, бесним нападима на широке фронтове (према Русији) и на поједине тачке (на Вердену) Немачка није успела да дође до циља. Управо, више је но очигледно, да је рат исцрпљења имао силно дејство.

Слабија пробојна снага Немачке врши природан утицај на страни и у земљи. На страни Немачка губи сваки даном у очима неутралаца, у земљи се појављују побуне, које мора да имају дубоког корена, кад су могле да избију за време ратног и мобилног стања. Немачка се налази у *circulus viliosus*-у, то јест у једном кругу, из кога нема излаза. У колико се више испољава њезино слабљење, у толико се више мора да напиње, у колико се више напиње, у толико се брже троши. Борба на Вердену, која је заишла у четврти месец, нема више циљ, која је имала у почетку: да се покори непријатељ, она се води сада за престиж, од бруке се не може натраг.

Да би се могло да престане са тим крвопролићем на Вердену, решила је Немачка да отпочне офанзиву на руском и талијанском фронту.

За нас је једно јасно: оно што Немачка није могла да уради пре годину, две, много мање може да уради данас. То је математички тачно правило. А за нас је њена офанзива само добит. Немачка се слаби њеним офанзивама, и тако скраћује рок до дана, кад буду наши савезници нашли да је успех савезничке офанзиве обезбеђен.

»Немачка неће ни по коју цену да улази у трећу зиму ратовања«, гласи телеграм, који је јутрос дошао из Данске. Немачка је чинила све могућно да још у току 1914. сврши рат; али то није зависило од ње.

Ако отпочне какву акцију великог обима, онда је то почетак свршетка.

ЈУРИЈА ОКО ПРЕСТОЛА

VI.

Интелигенцију албанску треба поделити на троје, и то: на оне који су се васпитали по турским школама и који даље нису ишли, и добили су разне положаје у турској државној администрацији; за тим долазе они који су учили средње школе на турском језику, а продужили на страни своје образовање и на оне који су као деца узимати и вођени у Беч, односно у Рим, где су отпочели са основом а завршили са универзитетским образовањем. Највише их има првих, па онда долазе трећи. Других је мало. Већином су на страну ишли као државни или сузтанови витомци деца многобројних пашалара и бегова албанских. Турски васпитаници остали су при томе: да је Албанија муслиманска и да као таква треба да буде под турским режимом. Мора бити саставни део Турске империје, или њен владар да буде принц из владајућег дома турског падишаха. Други су: Албанија има карактер муслимански, али је Албанска, која треба да буде самостална, или аутономна област, па било са владом, или пак под протекторством другог, али је главно да има своју засебну управу, у којој не даду другоме да се меша. Трећи су: Нека буде шта хоће са Албанијом; они су за оне, који су их школовали и који су им дали ухлебије. Срцем и душом су за своје господаре, и њихова треба да буде, и у томе правцу енергично раде. Са последњим је врло мали број Муслимана; већином су Католици. Борба је између њих толико развијена да је прешла у племенску мржњу. У агитацији не бирају средства. Спора нема да протектори појединих фракција нису седели и не седе скрштених руку, већ своје помажу златом, које најважнију улогу игра. И ако као што рекох, интелигенција нема онај утицај, који би требала да има, на масу, ипак има главара, подстакнути другим средствима, који иду за појединима, те несвесно спроводе програм вешто добачен од појединих група, који после сматра као питање части свога фиџа — племена. Но има и примера, где та иста интелигенција мора ићи и иде против свога убеђења, јер тако хоће они из народа. Оваквих примера било је у последње време често. На пример: Борба те интелигенције са Есад пашом, који је

са својом популарношћу у народу увек као победилац излазио. Затим има крајева у Албанији, која не крију своје симпатије према Србима и Србији и која у најновијим песмама величају храброст српске војске и њене моралне врлине. Интелигенција није смела да покуша ни у једном од наведених примера да противно ради већ се је приличан број из друге групе солидарисао са народом и повлађује му. Но, ипак није реткост да главари нагло промене своје »убеђење«, или пак да напусте свога протектора, само ако се је мало одоцнио са давањем средстава за живот. Код албанске интелигенције, то је још чешће и према овоме изгледа да то код већине није непопуларно. Највећи присталица османлијске странке за час постане аустрофил. Типичан пример имамо у старцу Исмајил Кемалу. Он је био Османлија — и члан турског парламента, па кад га после повлачења српске војске из Албаније, која је Албанцима предала освојену од Турака земљу, Аустроја посади за некаквог »председника владе« у Валони — већег Аустројанца није било. Можда би још дуго остао такав да се не појавише неке концесије које је требало дати Талијанима и од којих добро отежаше џепови Исмајилови, али који му учинише те се лицем окрену Италији и напусти Аустроју, која му се одмах љуто осветила зато. Није бољи ако не гори Дервиш Хима, познати букач албански. Хима је од детињства навикао на диспозиционе фондове Нема тога министарства спољних послова, где он није уштиную његову касу. Он је издавао новине, кад и где му затреба. Писао је за време Хамидово на турском и био његов агент, а чим је овај пао — припао је Младо-Турцима и покренуо свога »Арнаутина«, на албанском језику и достављао Младо-турцима све истакнутије Албанце, који су сарађивали на његовом листу. Ишао је као агент Хамидов, а доцније по разним варошима у Европи и шпијунисао Арнауте. Припадао је и био агент бечки и других по десет пута наизменце. Служио је принцу Виду. Једном речју: Проданадушашто вам Арнаутин рекнекад поменете његово име. Хасан Биерија. Овај је уљез арнаутски. Њега и данас не признају за свога саплеменина, јер то није. Од обичног ђатиба у Дебру, успео је да буде посланик у парламенту — из простог разлога што се ни један Арнаутин није хтео примити, јер су

тада мислили да ће својим доласком у скуштину увредити Султан Хамиду. Био је младотурчин, аустрофил, талијанофил, ербофил, бугарофил, туркофил и шта још не.

Париград је науку, управо из њега побегао као туркофоб, а сад је понова туркофил. Ко зна докле ће дотерати?

Ово су три најизразитија типа арнаутске превртљивости. Њих човек може увек имати само ако им златом зајази апетит, који није мали. Они имају своје присталице и ако мали број, ипак према потреби и суми могу, али само бацити прах у очи онима који их употреби. Иначе у Албанији ни пас за њима не би залажао.

Ђ.—

Преглед грчке штампе

Солунска „Македонија“ од 2. маја: „Када је Елефтериос Венизелос са скупштинске трибине двалут вагда сисо опасност која нам прети од претераног увећања Бугарске, тада данашњи управници несрећне Отаџбине и њихови органи у јавности свечано одговараху: „Имамо гаранције. Кајзер нам дао обећања!“ А када су Бугари заузимали Битољ, Ђевџелију и Дојран, и када смо ми гласно узвикнули грчком народу да Влада и њени органи лажу, тада смо били протачки изгрђени и подло оклеветани, а одговорено нам је да ће Бугарска евакуисати крајеве намењене Грчкој када се буде преговарало о миру...

Старци! Раздремајте се! Немачка вам спрема Велику Бугарску као накнаду за колосалне услуге које јој учинисте напустивши Србију. А Велика Бугарска значи подчињену Грчку која, сама и без икаквих заштитника на свету, неће моћи одолети бугарским зазубицама за грчком Македонијом.

Пробудите се! И једним јуначким покретом ставите Грчку поред оних који нам обећавају да осујете бугарску хегемонију на Балкану!“

„Елас“ (Грчка), као и „Македонија“ солунске венизелитичке новине, број од 2. маја:

„Према нашим обавештењима Немци у Битољу издају... једне новине. Желимо сваки напредак новој колоници, која се зове „Тагеблат“ и која има за задатак да мештанима приноси дарове немачке Култур. Али на жалост за сада „Тагеблат“ не може имати других читалаца сем свога директора и уредника, те бисмо препоручили издавачу да, поред субвенције баронове, набави још и неколико учитеља немачког језика...”

Јучерашњи антивенизелитички „Фос“ (Светлост), који такође излази у Солуну, донео је један опширан допис са границе о стању код непријатељске војске. Обавештења која даје донећемо у прексутрашњем броју. Овом приликом напомињемо да ми нерадо општимо са „Фосом“, чије нам је писање познато још док смо били у Ђевџелији. Тада је „Фос“, кад су нас Крумови потомци напали и кад смо се спремали да свечано

дочекамо савезничку грчку војску, писао не гермаофилски, не бугарофилски, него управо као прави Бугарин. Нисмо никако могли очекивати да грчки језик буде способан писати овако бугарски како је тада писао „Фос“.

Али времена се мењају, па и новине у њима...

Пол-Луј.

ВЕЗА СА СРБИЈОМ

— Једно важно обавештење —

Ми смо већ неколико пута обрађали пажњу читалаца, да је једино могућа веза са Србијом преко Швајцарске.

У Швајцарској су се у последње време појавили разни бирои за посредовање између Срба у Србији и оних ван Србије. Сви ти бирои имају седиште у Женеви. Тако постоји биро, чији је директор Рад. Анђелковић, а други се зове Биро Борђевић.

Ми не познајемо ни једног од господи сопственика и директора ових бироа, нити у њиховим циркуларима видимо, да су у ма каквој вези са српским властима. Из швајцарских новина видимо, да је један Србин, који се такође бавио тим послом, М. Буђевац, телеграфиста, ухапшен. Не велимо, да су сопственици осталих бироа рђави људи; али је био ред, да у циркуларима означе, где се могу добити обавештења о њима.

Међутим у Швајцарској постоји један биро, који пружа сваку гаранцију, то је Српски Црвени Крст у Женеви.

Читаоци знају, да је г. Милорад Драшковић, мин. грађевина бавио се у Швајцарској ради организације бироа, који ће одржавати везу са Србијом.

„Српске Новине“, које излазе на Крфу, јављају, да је Српски Црвени Крст у Женеви образовао нарочити одбор под именом „Агенција за обавештење.“ Сва писма и све новчане пошиљке треба слати искључиво на Српски Црвени Крст - Женева. Све то треба предавати Војној пошти Врховне Команде, улица Коломбо бр. 18 Солун, која то шаље најбржим и најсигурнијим путем: француском војном поштом:

Сваки Србин рескира, ако се послужи ма каквом другом агенцијом или поштом. Србија има довољно пара да учини све издатке потребне за добијање везе са Србијом (за писма и новац) и то бесплатно, а приватне агенције нити имају тих пара, нити знамо ко су, нити могу да раде бесплатно. Српска држава чува новац својих поданика као светињу и она ће га најпре и најбоље доставити коме треба.

Исто тако се оглашавају преко новина у Швајцарској разни речници и књиге, које не постоје. Нико нека не шаље новац у напред.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Г. Софулис у српском логору.

Јуче пре подне око 11 часова, посетио је српски логор бив. гувернер грчке Македоније г. Софулис у друштву генералног консула г. Винтсвића и владиног комесара г. Ђирковића.

Општа офанзива.

Атински лист „Неа Елас“ јавља да су Савезници одлучили да предузму у току маја месеца општу офанзиву на свима фронтима са 14.000.000 војника. Нови француски топови који су већ употребљени на Вердену, показују веће дејство по немачки топови 420 м. л.

Једна Венизелосова изјава.

Поводом изјава, које је грчки краљ учинио сараднику листа „Атлантис“ који излази у Њујорку, а коју смо донели у прекјучерашњем броју нашег листа, пише Венизелос у „Кириксу“:

„Краљ тражи за себе неограничено право да по своје нахођењу отпушта министре, кад год нађе да је њихов програм противан интересима земаљским. Тако право има само пруски краљ. Кад краљ тражи од народа да се изјасни онда се и он мора да покори безусловно народном мишљењу; иначе он прима на себе одговорност за своје министре, а то пак ствара уверење да је монархија некорисна. У осталом данас је немогуће да цео народ зависи од мишљења једног човека.“

Један дирљив опроштај.

Командант енглеског радничког логора капетан Бер приредио је у суботу у вече у логору једну малу свечаност приликом растанка са Србима, који су, оледујући својој војној дужности, морали обуставити даљи рад. Капетан Бер их је поздравио овим речима: „Децо моја, жалим што се растајем од вас и захваљујем вам на уложеном труду, желим вам свако добро и до виђења у лепој Србији!“

На то је одговорио један Србин топлим речима захваљујући прво на предисметљивости команде логора према српским избеглицама, а затим енглеском народу, који се залаже за ослобођење данашње и стварање нове велике Србије. Затим је настало весеље, па коме су учествовали многи енглески официри.

Нашим пријатељима.

Уредништву „Вел. Србије“ приспео је последњих дана велики број писања; који се на нашу велику жалост не могу никако штампати, јер су и сувише опширни. Како је, услед техничких тешкоћа „Вел. Србија“ сведена на мали формат, то је безусловно потребно, да написи буду најкраћи.

Цензура на Крфу.

Савезници су увели на Крфу цензуру за грчке листове.

Злогласни Нетков у Пешти.

Злогласни бугарски конзул у Солуну Нетков кога је француска полиција заједно са његовим турским, аустриј-

ским и немачким колегом уклонили из Солуна и чији је конзулат био шпанијска централа и арсенал комитацијски, постављен је за бугарског конзула у Будимпешти, на место Панче Дорева, који је опозван са тог положаја.

Леп знак другарске пажње.

Српски официри и војници пука, коме је припадао онај неустрасливи војник, који се удавио у вардарској блату хватајући Немце с обореног цепелна, привређују своје покојном другу нарастос и подижу споменик.

Руски зајам у Америци.

Понуда Руска американским банкарима за закључење зајма од пет стотина милиона динара примљена је повољно.

Рад грчке народне скупштине.

Јуче је грчка народна скупштина понова отпочела рад. Прочитан је меморандум думе који је упућен свима парламентима.

Судар бродова.

Грчки брод „Јелена“ излазећи из пристаништа сударио се с једним енглеским бродом; оба су брода знатно оштећена.

РАТНИ ДОПИСИ

Д-р Радована Казимировића

XLII писмо

— Слика из мог логора. — Наше искупљавање. — Пропаст једног непријатељског цепелина. — „Судбина.“

18. априла још прије зоре ране сви смо са нашег гигантског брода једино посматрали како ћемо Солун и његову околину што пре угледати... После тродневног путовања на Јадранском и Јонском Мору сваки је од нас једино желео да што пре ногом на давно жељено балканско тле крочи. Још ошкарљајући око још најужнијег рта Мотана на сваки је од нас томе идеалу жудео... И одста око 6 часова изјутра величанствени се Солун, — постојбина боног Дојчина, — гордо и величанствено беласаше пред нашим очима. На лицу сваког официра и редова примећивала се некаква неискључена радост. Сваки је знао, да смо се доласком у Солун много, много нашим милим приближили... Збогом, Крфе поносни!... Збогом за навек! Твоји лимунови и неранде, твоје маслине и маслинове горе пријатно су нашим очима угађали, али су нам далеко милија наша шарна поља и ливаде! Лијене су и романтичне твоје маслинове горе и толети, али су нами наше шуме и дубраве романтичније... Милији су нами наши зелени лугови са жубором поточића и цвркутањем славуја и безбројних тица певачица!..

После „благополучног“ тродневног путовања по пучини морској ми смо се око 10 сахата пре подне већ искрцали. Време је било дивно... Као да нас је и Бог са висине воје овим после толико тешких дана пекушења обдарно!.. Сви смо ми брзо шаторе разачели прилагођавајући се одмах војнички ново створеним приликама и околностима.

ХОТЕЛ Империјал

И. РЕДА
У СОЛУНУ поред самога мора
Потишно је реновиран и отворен
од 25. априла т. г.

ЧИСТОЋА ЈЕ ПРИМЕРНА, СОБЕ ЕЛЕ-
ГАНТНЕ, ПОСЛУГА ТАЧНА А ЦЕНЕ КАО
И УВЕК УМЕРЕНЕ.

Сопственик

1—10 ТАШКО ЧОМИЋ.

Неапол Хотел „Континентал“

Препоручује се Србима као
ХОТЕЛ ПРВОГА РЕДА
Нарочито спуштене цене
за Србе.

Хотел је у најлепшем кра-
ју — на обали морској, бли-
зу центра. Располаже вели-
ким бројем соба и модерним
конфором. 1—5

МЕЂАЧКА РАДЊА

Баруха Салтиела и С. Скапа

Препоручује се својом солидном рад-
њом, при размени свију врста нов-
чаних вредности по дневном курсу.

СОЛУН, улица ВЕНИЗЕЛОС бр 8.

ЗУБНО ЛЕКАРСКА КЛИНИКА

ЈОВАНА Н. ХАЦИ ВАСИЛИЈА

ДОКТОР МЕДИЦИНЕ

ЈЕДИНИ ЗУБНИ ЛЕКАР КОЈИ ЈЕ ИЗУЧА-
ВАО СПЕЦИЈАЛНО БОЛЕСТИ УСТА И ЗУБА
У ПАРИЗУ.

ПРИМА ПРЕКО ЦЕЛОГ ДАНА

У СВОЈОЈ КЛИНИЦИ УЛИЦА КЕЈ БР. 49.

— СОЛУН — 18—

Купујте прави и најбољи
дуван и цигарете

„КАВАЛА“

из фабрике

ПАПА АНАСТАСИЈУ

СОЛУН

21—

Господо!

Препоручујемо Вам
да пушите
само

САЛОНИКА

ЦИГАРЕТЕ

КАИРО — АЛЕКСАНДРИЈА — СОЛУН

РУЈА . . . . 20 шт. 1 дин.

ПЕРФЕКЦИОН 24 « 1 «

БОГША . . . 24 « 0.80

СПЕЦИЈАЛ 24 цигарета . . 0.50

Специјалитети:

МИРОДАТО 24 шт.

ЈЕДИ 24 « са зл. писком 0.65

« 24 са плута писком

Дуван за луле. На продају свугде.

21—30

За српску војску, г.г. официре
и савезнике

Цигарете „СРБИЈА“

најбоље су јер су израђене од најбољег и пра-
вог дувана „Кавала“ и удешене према старим
српским цигаретама у кутијама од по 24 ком.

по цени: 1.40; 1.—; 0.65 и 0.50 дин.

Дуван „Морава“ пакло 25 грама 0.30 дин.

Продавница у пасажу Бен Рубен бр. 25

1 спрат иза хотел „Телеграфа“

23—

Деликатесна радња

М. МАЈО КАСУТО И К^о

УЛИЦА ВЕНИЗЕЛОС БР. 4 а.

НАМИРНИЦЕ ПО ИЗБОРУ

Радња је снабдевена свиме врстама сирева,
салами, шунки, ликера, шампањера, вина, чо-
коладе и осталих деликатеса.

ЦЕНЕ БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

ГОВОРИ СЕ СРПСКИ

10—

ФАБРИКА ЦИГАРЕТА

„НЕСТОС“

Највећа на Ориенту — 500 радника.

СПЕЦИЈАЛИТЕТИ:

НЕСТОС	КИКИ	ДИН.
«	ГИУБЕК	« 0.80
«	ЈАКИ	« 0.65
«	АФРОС	« 0.50

23—

У Солуну је најпризнатија
ФРАНЦУСКА АПОТЕКА

У ЗГРАДИ ФРАНЦУСКЕ БОЛНИЦЕ

— до Отоманске Банке —

Справља све лекове најсавесније и најстрожије по рецептима.

Има на стоваришту све специјалитете и лекове.

Препоручује нарочито

БОГАТ ИЗБОР АРТИКАЛА ЗА ТОАЛЕТУ

и

СВЕ ВРСТЕ ПАСТА ЗА ЗУБЕ

9—10

Пажња српској војсци

У Солуну је једина француска фирма чије је
седиште у Паризу улица Лафајет бр. 126.

ОРОСДИ-БАК

Продаје све врсте конфекционе робе: одело, шешире итд.
кућинско посуђе, све врсте намирница и деликатеса.
Велико стовариште најбољих вина и ликера. Стога јој
поклоните поверење. Услуга најсолиднија. Цене утврђене
и умерене. Прима српски новац по дневном курсу.

ЦЕНТРАЛА улица Краља Ираклија

ФИЛИЈАЛИ: улица Венизелос бр. 4 и 8, где се говори и српски.

23—